

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ НА МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ. ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФАХІВЦІВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Левченко О.М. д.е.н., професор, Кіровоградський національний технічний університет,
м. Кіровоград

ТРАНСФЕР ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАНЬ ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

За умов формування інноваційної моделі економіки, особливе місце у процесі інтелектуалізації діяльності підприємств і організацій різних галузей економіки має трансфер сучасних технологій та знань. Саме тому під час формування інноваційної моделі економіки особливе місце має займати питання інформаційного забезпечення процесу формування та подальшого професійного розвитку професіонального потенціалу. Це пояснюється тим, що темпи старіння знань постійно зростають, а наявність у працівників нових знань стає головною конкурентною перевагою сучасних підприємств. Отже, основою сучасного інноваційного навчального процесу та інноваційного розвитку вищої освіти має стати формування механізму перманентного трансферу нових знань у навчальний процес у вищих навчальних закладах. У зв'язку з цим потрібно формувати інноваційні механізми не лише трансферу технологій, що властиво для технократичної парадигми розвитку економіки, а й трансферу знань в цілому.

Однак, в Україні за останні роки, маючи позитивну динаміку щодо чисельності студентів ВНЗ та зайнятого населення з вищою освітою, одночасно відбувається постійне зниження рівня інноваційної активності підприємств, що можна трактувати як неспроможність вітчизняного професіонального потенціалу виступати повноцінно у ролі акумулятора та матеріалізатора сучасних знань, а відповідно і носія основного людського капіталу суспільства (рис. 1).

Особливістю сучасного розгляду трансферу знань в умовах поширення гуманістичної парадигми є те, що необхідно розглядати, з одного боку, традиційний трансфер технологічних знань із сфер науки та вищої освіти у виробництво, так і навпаки – перенесення нових наукових та прикладних (практичних) знань у сферу вищої освіти, або трансфер освітньо-професійних знань. При цьому процес трансферу знань має гармонійно поєднувати як сферу прикладання інтелектуальної праці, так і самих працівників, що за умов прискорення у світі темпів впровадження постійних радикальних технологічних новацій вимагає від останніх достатньо інтенсивних темпів засвоєння нових знань [1, с.52].

Характеризуючи сам процес трансферу освітньо-професійних знань слід зазначити, що він складається з таких основних етапів: створення або отримання нових (наукових, інженерних, організаційних) знань; адаптація

нових знань до навчального процесу; впровадження та регулярне використання нових знань; поширення нових знань.

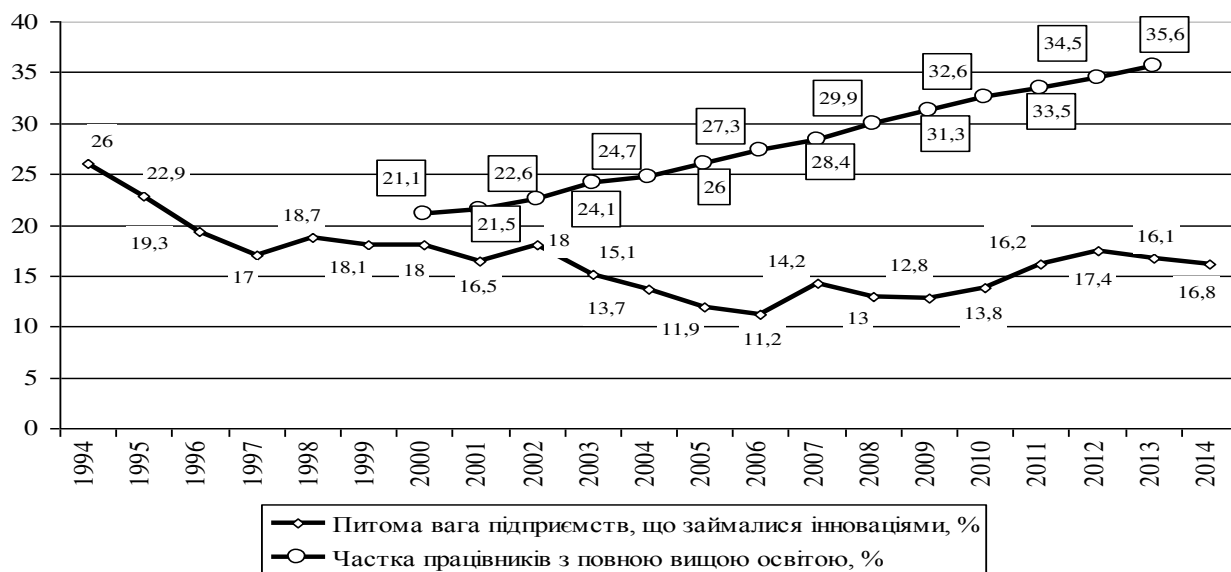

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності підприємств промисловості та частки працівників з повною вищою освітою в Україні

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [2]

Створення ефективної моделі трансферу освітньо-професійних знань у підсумку має стати тим інструментом, завдяки якому можна буде забезпечувати високу якість підготовки кадрів з вищою освітою саме для потреб інноваційної економіки. Функціонування такої моделі не може бути чимось відокремленим від інноваційних процесів розвитку вищої освіти та національної економіки загалом, а має стати їх гармонійною складовою. Підвищення якісного рівня підготовки студентів на інноваційних засадах, залучення їх до науково-дослідних та інноваційних проектів дозволить, як свідчить світовий досвід, у майбутньому сприяти підвищенню якості їх підготовки та поширенню можливостей університетів щодо здійснення інноваційної діяльності.

У зв'язку з необхідністю впровадження інноваційного підходу до навчального процесу, ще в кінці 70-х рр. автори Доповіді Римському Клубу сформулювали уявлення про „Інноваційне навчання” (innovative learning) як процес та результат такої навчальної й освітньої діяльності, яка стимулює вносити інноваційні зміни в існуючу культуру, соціальне середовище [3].

Такий тип навчання та освіти стимулює творчий пошук на основі наявного досвіду та отриманої нової інформації. Головним завданням такого підходу є не стільки забезпечення отримання студентами знань та навичок, як формування здатності самостійно їх здобувати. Саме перехід до такого пошукового підходу дозволить сформувати як ефективну систему «навчання протягом життя», за якої центром та головним суб'єктом навчання стає сама особа, якій потрібні нові знання та навички, так і необхідний рівень інноваційної культури у майбутніх фахівців.

В цілому впровадження моделі трансферу освітньо-професійних знань в процес інноваційного розвитку вищої освіти, а, отже, й інноваційного розвитку професіонального потенціалу, сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців шляхом інтенсифікації процесу створення наукових та інженерних знань і їх трансформації в сучасні освітні послуги, що, у свою чергу, дозволить для потреб підприємств готувати висококваліфікованих фахівців, орієнтованих на інноваційну працю.

Література

1. Левченко О. М. Професіональний потенціал: регуляторні механізми інноваційного розвитку: [Монографія] / О.М. Левченко. – Кіровоград: КОД, 2009. – 375 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Toffler A. The Third Wave / A. Toffler. – N.Y., 1980.

Ушенко Н.В., д.е.н., професор, Бердянський університет менеджменту і бізнесу,
м. Бердянськ

ОСВІТНІ ПОТРЕБИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Орієнтованість продуктивних сил країни на розбудову суспільства знань, яка демонструє свою ефективність на прикладі базової моделі розвинених країн світу, потребує визначення концептуальних засад та розробки стратегічних пріоритетів розвитку суспільних систем. Розгляд можливостей економічного розвитку країни може розглядатися у площині формування та реалізації потреб.

Мета дослідження – співставлення освітніх потреб суспільства, держави та населення в контексті розбудови економіки знань.

Загальновизнано, що до економіки знань у найширшому її змісті сьогодні відносяться чотири основні сфери: НДДКР та інновації, освіта і навчання, що сприяють формуванню людського капіталу, високотехнологічне виробництво, інформаційно-комунікаційні технології. Відповідно це зумовлює пріоритетну роль у суспільному розвитку знань, які мають специфічну особливість – короткий термін новизни та швидко застарівають. Орієнтованість країн на розбудову економіки знань породжує нову потребу – формування у громадян потреби безперервного навчання через освіту та самоосвіту, що доцільно розглядати дуально – в залежності від потенціалу особистості та відчуття у неї цієї потреби.

Визнання рушійною силою економічного розвитку інтелекту людини зумовлює необхідність адекватних вимог до якості людського капіталу, які в першу чергу формуються під впливом науково-освітніх систем. Серйозна увага держави щодо спрямованості розвитку освіти в основному зорієнтована на забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку, сприяння рівного доступу до освіти, інноваційної спрямованості наукових досліджень та їх комерціалізації, збалансованості ринку освітніх послуг і ринку праці.